

Alþingi
Efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

23. febrúar 2024

Efni: Umsögn SFF um frumvarpi til laga um breytingu á lögum um fyrirtækjaskrá, lögum um hlutafélög, lögum um einkahlutafélög, lögum um ársreikninga og lögum um skráningu raunverulegra eigenda (fyrirtækjaskrá). Þingskjal 934 — 627. mál.

Samtök fjármálafyrirtækja (SFF) vísa til frumvarps til laga um breytingu á lögum um fyrirtækjaskrá, lögum um hlutafélög, lögum um einkahlutafélög, lögum um ársreikninga og lögum um skráningu raunverulegra eigenda. SFF gera ekki efnislegar athugasemdir við lagafrumvarpið sjálft en vilja koma að athugasemd sem snýst um að það vantar betri útskýringar í greinargerð um aðgengi aðila sem eru tilkynningaskyldir (skv. lögum um aðgerðir gegn peningapvætti og fjármögnun hryðjuverka nr. 140/2018 (peningapvættislög)), að gögnum úr skrá um raunverulega eigendur. Þá benda samtökin einnig á vankanta varðandi tæknilega útfærslu þessarar skrár.

Lög um fyrirtækjaskrá gera ekki ráð fyrir sérstökum aðgangi tilkynningaskyldra aðila að upplýsingum úr skránni heldur vísar til aðgangs hins opinbera, fyrirtækja og almennings en ráðherra er með 3. mgr. 8. gr. laga um fyrirtækjaskrá falin heimild til að setja reglugerð sem kveður nánar á um aðgang og veitingu upplýsinga. Sú reglugerð inniheldur hins vegar ákvæði um gjaldtöku en ekkert um frekari aðgang tiltekinn aðila.

Lög um skráningu raunverulegra eigenda, sem byggir á Evrópureglum, gera hins vegar ráð fyrir sérstökum aðgangi þ.e. að tilkynningaskyldir aðilar hafi aðgang að **nauðsynlegum upplýsingum og gögnum** úr skránni í tengslum við skyldur þeirra skv. peningapvættislögum, þ.e. m.a. þá skyldu að sannreyna upplýsingar t.d. með upplýsingum úr opinberri skrá sbr. 2. mgr. 10. gr. peningapvættislaga.¹ **Hvergi er þó skilgreint hvaða upplýsingar og gögn eru nauðsynlegar sbr. 7. gr. laga um skráningu raunverulegra**

¹ Tilkynningarskyldur aðili skal ávallt afla fullnægjandi upplýsinga um viðskiptamann og raunverulegan eiganda, sbr. 1. mgr., og grípa til réttmætra ráðstafana til að sannreyna upplýsingar skv. 1. mgr., **t.d. með upplýsingum úr opinberri skrá**. Tilkynningarskyldur aðili skal meta með sjálfstæðum hætti hvort upplýsingar um hinn raunverulega eiganda séu réttar og fullnægjandi og að hann skilji eignarhald, starfsemi og stjórnskipulag þeirra viðskiptavina sem eru lögaðilar, fjárvörslusjóðir eða aðrir sambærilegir aðilar. Í tilvikum þar sem ekki er ljóst af framlögðum gögnum hver endantegur móttakandi fjár er, eða hver raunverulegur eigandi er, skal krefjast frekari upplýsinga. Ef ekki er mögulegt að finna raunverulegan eiganda, t.d. vegna svo dreifðs eignarhalds að engir einstaklingar eiga eða stýra viðskiptamanni í skilningi laga þessara, skal tilkynningarskyldur aðili grípa til réttmætra ráðstafana til að afla fullnægjandi upplýsinga um einstaklinga sem í raun stjórna starfsemi viðskiptamanns. [Í slíkum tilvikum skal varðveita gögn sem sýna fram á þær ráðstafanir sem gerðar eru til að auðkenna einstaklinga sem í raun stjórna starfsemi viðskiptamanns og þau vandkvæði sem upp kunna að koma við slíka auðkenningu.]²

eigenda nr. 82/2019, hvorki í lagatexta né greinargerð.

7. gr. laga um skráningu raunverulegra eigenda hljóðar svo:

7. gr. Aðgangur að upplýsingum um raunverulega eigendur.

Upplýsingar um raunverulega eigendur skv. 4. gr. skulu vera aðgengilegar:

- skrifstofu fjármálagreininga lögreglu,
- eftirlitsaðilum og öðrum stjórnvöldum sem gegna réttarvörsluhlutverki samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka,
- skattfyrvöldum vegna skatteftirlits, upplýsingaskipta milli landa og skattrannsókna,
- tilkynningarskyldum aðilum samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka þegar þeir framkvæma**

áreiðanleikakönnun og

e. almenningi.

Skrifstofa fjármálagreininga lögreglu, eftirlitsaðilar og stjórnvöld sem gegna réttarvörsluhlutverki og skattfyrvöld skv. a–c-lið 1. mgr. skulu tímanlega hafa óheftan aðgang að öllum skráðum upplýsingum og gögnum um raunverulega eigendur án þess að hlutaðeigandi aðilum sé gert viðvart.

Tilkynningarskyldir aðilar skv. d-lið 1. mgr. skulu tímanlega hafa aðgang að **nauðsynlegum upplýsingum og gögnum**.

Almenningur skv. e-lið 1. mgr. skal hafa aðgang að upplýsingum um nafn raunverulegs eiganda, fæðingarár og -ár, búsetuland, ríkisfang og umfang og tegund eignarhalds.

Skrá um raunverulega eigendur skal geyma eftirfarandi upplýsingar sbr. 2. mgr. 4. gr. laga um skráningu raunverulegra eigenda:

Skráningarskyldir aðilar skulu, með tilkynningu, veita ríkisskattstjóra upplýsingar um raunverulega eigendur eins og þeir eru skilgreindir í lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Veita skal upplýsingar um:

- nafn,
- lögheimili,
- kennitölu eða fæðingardag ef kennitölu er ekki til að dreifa,
- ríkisfang,
- eignarhlut, tegund eignarhalds, dagsetningu eigendaskipta og
- gögn sem staðfesta veittar upplýsingar og sýna fram á að viðkomandi sé raunverulegur eigandi

Tilkynningarskyldir aðilar hafa aðgang að þeim upplýsingum sem taldar eru upp í a - d lið auk þess að fá upplýsingar um atkvæðarétt og prósentur (hluti upplýsinga sem taldar eru upp í e. lið). Tilkynningarskyldir aðilar fá **ekki dagsetningu eigendaskipta og engin gögn sem hægt er að nota til að sannreyna eignarhald og ekki upplýsingar um alla eigendakeðjuna ef um óbeint eignarhald er að ræða** (fá ekki hluta af upplýsingum úr e. lið og ekkert úr f. lið).

Aðildarfélag SFF, sem falla undir tilkynningarskyldu peningabættislaga, eiga að notast við skrá yfir raunverulega eigendur þegar upplýsingar um viðskiptamenn og raunverulega eigendur eru sannreyndar. Lögjörfin gerir ráð fyrir því. Einnig ber þeim að tilkynna um frávik til ríkisskattstjóra ef í ljós kemur misræmi á milli skrár um raunverulega eigendur og þeirra upplýsinga sem viðskiptavinir þeirra afhenda þeim sbr. 3. mgr. 6. gr. laga um skráningu raunverulegra eigenda.

Tilkynningarskyldir aðilar skv. þþvl. þurfa í dag að sækja upplýsingar um hvern og einn í skrá yfir raunverulega eigendur og fá eins og fram hefur komið takmarkaðar upplýsingar við þá uppflettingu. Ekki er unnt að sækja skrána í heild og láta hana uppfærast í daglegum keyrslum. Upplýsingarnar í skránni um raunverulega eigendur eru það takmarkaðar að ekki er hægt að rekja eignarhald félaga sérstaklega þegar um óbeint eignarhald er að ræða. Best væri ef hægt yrði að rekja gegnum félög og einstaklinga eignarkeðjuna niður á einstaklinga með myndrænum hætti hjá hverju félagi fyrir sig eða a.m.k. að það sjáist í skránni hvaða lögaðili og/eða einstaklingur eigi eignarhlut í hverju félagi fyrir sig. Þá fæst enginn aðgangur að gögnum og því staðan í dag sú að ávallt þarf að kalla eftir viðbótarupplýsingum frá viðskiptavini, sérstaklega þegar um óbeint eignarhald er að ræða til að staðfesta eignarhaldið. Það er því lítið gagn í skránni.

Að mati SFF er afar óheppilegt að það komi ekki skýrt fram í lögunum eða greinargerð hvað teljast nauðsynlegar upplýsingar og gögn sem tilkynningarskyldir aðilar skulu hafa tímanlegan aðgang að hjá skrá um raunverulega eigendur. Hér er um verulegan annmarka að ræða sem gerir tilkynningarskyldum aðilum erfitt fyrir þegar kemur að því að uppfylla skyldur sínar en nefna má að stór hluti tilkynningaskyldra aðila er undir eftirliti Fjármálaeftirlits Seðlabanka Íslands sem eðli málsins samkvæmt kannar hvernig tilkynningarskyldir aðilar sinna skyldum sínum skv. lögum.

Markmið skrárinnar, sem á að stuðla að því að komið sé í veg fyrir peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, er ekki að nást eins og staðan er í dag. Samtök fjármálafyrirtækja óska því eftir að Alþingi skoði þau atriði sem bent er á með þessari umsögn. Setja þarf fjármuni í lagfæringar á skránni sem allra fyrst, m.a. tæknilegar lagfæringar. **Við meðferð þessa frumvarps er lag að bæta við umfjöllun í greinargerð hvað teljast nauðsynlegar upplýsingar og gögn sem tilkynningarskyldir aðilar eigi að hafa aðgang að úr skrá um raunverulega eigendur í tengslum við áreiðanleikakannanir sbr. peningabættislög.**

F. h. Samtaka fjármálafyrirtækja.

Margrét Arnheiður Jónsdóttir, lögfræðingur